

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 116/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Csp 89/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľ súčasne požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 510 eur, ako aj náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a ústavným súdom vyžiadaného predmetného spisu okresného súdu vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Okresnému súdu bola 27. marca 2017 doručená žaloba sťažovateľa proti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), o zaplatenie sumy 634,12 eur s príslušenstvom z titulu existencie právnych väd a absencie zákonných náležitostí spotrebiteľských zmlúv uzatvorených medzi sťažovateľom a žalovanou.
4. Dňa 10. mája 2017 sťažovateľ doručil sumárne vyjadrenie k meritu veci. Okresný súd následne 5. júna 2017 vyzval žalovanú na vyjadrenie sa k žalobe a označenie dôkazov na preukázanie svojich tvrdení, ktorá na výzvu reagovala podaniami doručenými 20. júla 2017 a 21. júla 2017.
5. Dňa 15. augusta 2017 bol na zaujatie stanoviska k vyjadreniu žalovanej vyzvaný sťažovateľ, ktorý na výzvu reagoval podaním doručeným 13. októbra 2017.
6. Dňa 18. októbra 2017 vyzval okresný súd žalovanú na vyjadrenie k stanovisku sťažovateľa.
7. Sťažovateľ doručil 30. októbra 2017 návrh na vykonanie dôkazov.
8. Dňa 21. februára 2018 bol sťažovateľ vyzvaný na zloženie preddavku na trovy v sume 100 eur.
9. Dňa 14. marca 2018 podal sťažovateľ návrh na pripustenie zmeny petitu žaloby. Okresný súd následne 13. apríla 2018 nariadil na 21. jún 2018 pojednávanie. Dňa 31. mája 2018 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neprítomnosti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu na pojednávaní nariadenom na 21. jún 2018 a zároveň ich súhlas na prejednanie veci a rozhodnutie v ich neprítomnosti.
10. Sťažovateľ podal 20. júna 2018 sumárne vyjadrenie k meritu veci.
11. Dňa 21. júna 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd rozhodol o zmene petitu žaloby. Pojednávanie bolo zároveň odročené na neurčito na vypracovanie zmeny petitu žaloby a výziev na [REDAKOVANÉ], ako požadoval sťažovateľ.
12. Dňa 27. júna 2018 okresný súd požiadal [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] o zaslanie relevantných rozhodnutí vydaných v rámci výkonu ich pôsobnosti. Na výzvu reagovali [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] podaním doručeným 12. júla 2018 a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] podaním doručeným 30. júla 2018.
13. Okresný súd nariadil 6. augusta 2018 pojednávanie na 29. november 2018. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 29. novembra 2018, bolo odročené na neurčito. Dňa 21. januára 2019 okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie presnej špecifikácie požadovaného bezdôvodného obohatenia a predloženie relevantných dôkazov. Sťažovateľ reagoval na výzvu podaním doručeným 30. januára 2019.
14. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 15. októbra 2019, bol vydaný rozsudok č. k. 14 Csp 89/2017-162, ktorým bolo určené, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o revolvingovom úvere uzavretá medzi sťažovateľom a žalovanou 21. augusta 2014 „*poplatok za poskytnutie úveru 25 eur*“ je neprijateľnou podmienkou. Citovaným rozsudkom okresný súd zároveň uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 634,12 eur s príslušenstvom a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Citovaný rozsudok okresného súdu bol sťažovateľovi a žalovanej doručený 19. decembra 2019.

15. Žalovaná podala proti citovanému rozsudku okresného súdu 2. januára 2020 odvolanie. Okresný súd žalovanú 20. januára 2020 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a 22. januára 2020 vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k odvolaniu žalovanej. Súdny poplatok za odvolanie bol zaplatený 29. januára 2020.

16. Dňa 3. februára 2020 bolo doručené vyjadrenie sťažovateľa k odvolaniu žalovanej, ktoré bolo následne 24. februára 2020 doručované na zaujatie stanoviska žalovanej. Žalovaná na výzvu nereagovala.

17. Dňa 22. mája 2020 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní.

II.

Argumentácia sťažovateľa

18. Sťažovateľ namieta, že od podania žaloby na okresnom súde nie je konanie po vyše 3 rokoch a 9 mesiacov právoplatne skončené.

19. Podľa názoru sťažovateľa dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov tým, že okresný súd koná nesústredene, absolútne neefektívne, absolútne nekoordinovane a absolútne pomaly, pričom táto arbitrárna ľahostajnosť nie je z dôvodu viac ako 3-ročnej dĺžky súdneho konania ničím ospravedliteľná.

20. Ku kritériu právnej a faktickej zložitosti veci zdôrazňuje, že obdobné konania nemôžu byť považované za náročné, keďže tvoria bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

21. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, ktorým je správanie sťažovateľa, tento zdôrazňuje, že neexistujú žiadne okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu.

22. K postupu samotného okresného súdu sťažovateľ namieta, že celková doba trvania sporu na súde prvej inštancie (3 roky a 9 mesiacov) je zjavne neprimeraná a nezlučiteľná s právami zaručenými ústavou, listinou, dohovorom a chartou.

23. V kontexte predmetu napadnutého konania sťažovateľ akcentuje, že je zrejmé, že konečné vyriešenie sporu je pre sťažovateľa mimoriadne dôležité nielen z finančného hľadiska, ale „*zároveň právoplatným rozhodnutím sa určí o nároku sťažovateľa na sumu vo výške 634,12 EUR s prísl.*“.

24. Aplikovateľnosť ustanovení charty na prejednávaný prípad sťažovateľ odôvodňuje poukazom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, ktorej ustanovenia boli prebraté do zákona č. 129/2010 Zb. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

25. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré trvá už viac ako tri roky, pričom nie je právoplatne skončené.

III.1. K aplikovateľnosti ustanovení charty:

26. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členskými štátmi výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. *Directia Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci*, rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016, C-205/2015, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499).

27. S prihliadnutím na predmet napadnutého konania tak, ako je identifikovaný v bode 3 tohto uznesenia, ktorý je vecne previazaný s otázkou neprijateľnosti zmluvných podmienok posudzovanej spotrebiteľskej zmluvy upravenej právom Európskej únie (k tomu pozri aj argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú v bode 24 tohto uznesenia), ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa dochádza k aplikovaniu práva Európskej únie. Ústavný súd zastáva názor, že na prípad sťažovateľa sa ustanovenia charty aplikujú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote:

28. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby súd alebo štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

29. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

30. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich

rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, m. m. IV. ÚS 201/2018).

31. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok ESLP z 15. 10. 1999, č. 26614/95, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, č. 32967/96, body 64, 65 a 66).

32. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní (k tomu pozri časť I tohto uznesenia) ústavný súd zistil, že okresný súd konal vo veci sťažovateľa v zásade plynulo. V napadnutom konaní sa síce vyskytla nečinnosť v období pred vydaním meritórneho rozhodnutia v trvaní takmer 9 mesiacov (k tomu pozri body 13 a 14 tohto uznesenia), táto však mala ojedinelý charakter. Navyše, aj v období po vydaní meritórneho rozhodnutia okresný súd vykonával procesné úkony nevyhnutné pre nariadenie odvolacieho konania v primeraných lehotách, pričom od mája 2020 je spis vzťahujúci sa na vec sťažovateľa na rozhodnutie na odvolacom súde.

33. Berúc do úvahy celkovú dobu konania okresného súdu od podania žaloby (marec 2017) až do vydania meritórneho rozhodnutia (október 2019), ktorá predstavuje 2 roky a 7 mesiacov, ústavný súd aj s ohľadom na judikatúru ESLP nehodnotí postup okresného súdu v napadnutom konaní ako taký, ktorý by bol spôsobilý bez ďalšieho viesť k záveru o vzniku zbytočných prieťahov v konaní z dôvodu neprimeranosti dĺžky konania. Do úvahy ústavný súd zobral aj predmet sporu (nároky vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy), ktorý aj keď je pre samotného sťažovateľa nepochybne dôležitý, nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup (ako je to napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých).

34. Ojedinelá nečinnosť okresného súdu tak podľa názoru ústavného súdu s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci už na prvý pohľad nedosahuje takú intenzitu, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty.

35. Vzhľadom na všetky už uvedené skutočnosti ústavný súd po preskúmaní argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti síce dospel k záveru, že postup okresného súdu pri vykonávaní procesných úkonov sa vyznačuje ojedinelou nečinnosťou, túto však vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku konania ústavný súd nemôže hodnotiť ako nečinnosť ústavne relevantnej intenzity, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia práv zaručených ústavou, listinou, dohovorom a chartou pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

36. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že toto rozhodnutie ústavného súdu nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa príslušných ustanovení zákona o ústavnom súde, a preto v budúcnosti nebráni sťažovateľovi, aby po splnení všetkých zákonných podmienok za predpokladu zotrvania na stanovisku, že v jeho veci dochádza k zbytočným priet'ahom, predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Libor Duľa
predseda senátu